

nom kellett. Három nap szagmentesen, kínos testnedvek kiáramlása nélkül, remek! De azután gondolkodóba estem ama dinamika miatt, amellyel ki akarják oltani testünket, illetve mindazt, ami kínos lehet benne.

Azt a lányt – vagy éppen fiút –, aki ma még hónalj- vagy lábszörzettel jelenik meg az uszodában vagy egyáltalán nyilvános helyen, az a veszély fenyegeti, hogy a többiek gúnyolódásának teszi ki magát – mintha éppen most rontott volna ki a dzsungelből. A tiszta bőr és a szörzelen meztelenség annak a valóságnak a jelképévé vált, amely a szerint ítéli meg az embereket, mennyire képesek „házasítani” a testüket – örökösen aggódva amiatt, hogy ami emberi, ami természetes, mégiscsak utat tör magának, a dezodorok, a parfümök és a borotválás ellenére.

Günther Anders filozófus már az 1960-as években „az ember elavultságáról” beszélt. Úgy vélte, hogy a növekvő technizálódás korában az ember már nem viseli el, hogy testből és vérből álló, bőrrrel és szőrrel ellátott lény. Ezért aztán irigyli a gépet, és egyre hasonlóbba akar válni hozzá: olyan ragyogóvá, szörzelen, szagtalanúvá és ráncatlanná. Az ember így óhatatlanul irigységet érez a gép iránt, annak tökéletes külső megjelenése miatt. A gépnek

semmi miatt nem kell szégyellnie magát. Az ember azonban – úgy, ahogyan Isten megteremtette – elavult abban a környezetben, amelyben minden csillogóan-villogóan tökéletes. Az ember szenved ettől az összehasonlítástól, és nyomás alatt érzi magát – hogy olyanná váljon, mint a gépek.

A (tökéletes) test istenítése és a kínos testi dolgok leértékelése ugyanannak az éremnek két oldala. Az új okostelefon pontosan ezt a kettőséget tükrözi: beleilleszkedik azon emberi kísérletek sorába, amelyek arra irányulnak, hogy tagadjuk és kerüljük a test és a valóság érintkezését, amikor az szégyenletessé vagy nagyon is természetessé válik. Mert az okostelefonnak – ennek a bálványának – nem szabad bepiszkolódnia.

Érintés nélküli működés...? Érintések nélkül az ember megbetegszik. Jézus és az akkori emberek közötti találkozások egyik különlegessége volt, hogy Jézus hozzájuk nyúlt, és ezzel enyhítette az ember egyik vágyát: hogy valóban „megérintsék”, a szó kettős értelmében.

A János-evangéliumban ez áll: „Az Ige testté lett.” Ez azt jelenti: Isten testivé válik. És ezzel igent mond teremtményei testiségére, ennek minden következményével, például azzal is, hogy Jézus „vérrel verítkezett” a Getszemáni-kertben.

Rám nem hat az a klasszikus ösztönzés, hogy teológusként lepcsőkondíazzam a szép dolgok és a szép látszat világát (vagyis „mindazt, ami szórakoztat”). Ez keresztény nyavalygás lenne. Ellentmondásra az a (lelkipásztorként is ismételt) tapasztalat ingerel, hogy nem kevés ember végtelemül szenved annak az emberképnek a nyomásától, amely miatt már nem engedhet meg magának semmiféle gyöngeséget és kínos dolgot. Az ember által készített termékek nem „ártatlanok”, mert megteremtik maguknak – akárcsak egy csúcsteljesítményű dezodor – a hozzájuk illő embert. Csakhogy életünk épenséggel gyöngeségekből is áll. És e gyöngeségek közül nem egy a testünkkel kapcsolatos: például idősödünk és betegesebbekké válunk. Isten azonban „testté” válik, hogy semmilyen kínos dolog ne fosszon meg minket emberi méltóságunktól.

„Kérem megérinteni!” Ez lenne az én dacos felhívásom. Az én antiszlogenem!

Jörg Heimbach

A szerző 1960-ban született, evangélikus lelkész.

Forrás: Publik-Forum, 2013/13

A Facebook-jelenség avagy: Vágyakozás a személyességre

A LAKOSSÁG SZÁMÁBAN MÉRVE Ázsia és Afrika után a Facebook-használók világméretű közössége lenne a harmadik legnagyobb földrész. Természetesen nem a valóságban, csak virtuálisan, a képernyőn. De ez a „csak” ma már nem érvényes: gyakran úgy tűnik, hogy a virtuális világ reálisabbá vált, mint a valóságos élet. Úgy látszik, a Facebook és más közösségi oldalak olyasmit adnak nekünk, amitől a valódi élet megfoszt minket. Különböztet mi ösztönöznék az embert arra, hogy Facebook-oldalán kitergesse magánügyeit, amelyek később nehéz helyzetekbe sodorhatják, mivel már nem lehet törölni őket?

Annak, hogy a Facebook-közösség elképesztő módon nyolcszáz millió aktív felhasználóra növekedett hét év alatt, van valami köze ahhoz a vágyakozásunkhoz, hogy

legyen valaki, aki annak az embernek tekint minket, aki vagyunk. Ezt a vágyakozást korábban viszonylag átfogóan kielégítették a vallási közösségek, ma azonban, legalábbis a keresztény egyházak, csak csekély százalékát érik el a fiatalabb nemzedékeknek. Az olyan bibliai ígéretek, mint hogy „Ne félj, neveden szólítottalak, enyém vagy” (Izajás 43,1), már alig-alig ismertek, és annak mélységes tudatával, hogy életben-halálban Isten keze óv minket, mindenekelőtt nagyszüleim nemzedékében találkozom. Pedig annak tudása, hogy létezik valaki, aki tudja, mi mozgat engem, és akinek nem mindegy, hogy élek-e, vagy sem, a hívők igazi kincse!

Manapság ellenben a lehető leg-rövidebb időn belül elutazhatunk a föld legtávolabbi pontjaira, de közben nem vagyunk biztosak abban,

hogy erről valóban tudomást vesz-e valaki. Ekkor segíthet, ha legalább a világhálón nyomot hagyunk.

Néhány hónappal ezelőtt Bangkokban jártam, és elképedtem, hogy szinte minden internet-kávézóban ott ültek a legkülönfélébb nemzetiségű turisták, és üzentek a Facebook-oldalukon. Úgy tűnt, számukra fontosabb jelen lenni a virtuális világban, mint bőrükön érezni a monszunesőt, vagy órákon át kószálni Bangkok utcáin.

A FACEBOOK MILLIÓK ÉLETÉBEN változtatott meg valamit: a korábbi magánélet egy része eltolódik egy olyan virtuális térbe, amely családi lakosztoba látszatát kelti – idővonnallal, üzenőfallyal, fényképalbumokkal és tréfás „bökdösésekkel”. Aki „barátságban akar lenni” velem, azt sugallja, hogy érdeklődik a sze-

mélyem iránt. De kinek van az életben 130 igazi barátja (a Facebook szerint átlagosan ennyi partnere van minden felhasználónak)? És mégis el kell ismernem: magam is érzem ennek a nagy magamutogatásnak a varázsát. Idegenekből egyszerre olyan emberek lesznek, akikről üzenőfali bejegyzéseik révén olykor többet tudok meg, mint amennyi számukra vagy számomra tulajdonképpen kívánatos lenne. Am szemmel láthatóan nincs szó arról, hogy a földet behálózó valódi kapcsolatok jönnének létre, mert ehhez koránt sem elég bizonyos információk és a hétköznapi panaszkodások kicsérélése. A Facebooknak tehát kevés köze van a valódi barátsághoz.

Alighanem a Facebook kitalálójának, Mark Zuckerbergnek sem állt szándékában, hogy globális hálózatának víziójával valóban vonzóbbá tegye a földi életet. Persze nagyszabású a víziója: Meg akarja változtatni a világot azáltal, hogy teljesen új alapra helyezi kommunikációs struktúráinkat, és életünket születésünktől fogva a virtuális térben valósítja meg. Tehát kissé Istent akar játszani Zuckerberg? Egy dolgot ténylegesen elért: kommunikációs viselkedésünk megváltozott. A Facebook használata sok ember életében hozzátartozik a hétköznaphoz. A legtöbb fiatal már nem ír e-mailt, hanem a Facebookon beszél meg dolgait. Néhány lelkes kollégám egyházközségi munkájában is használja a Facebookot, például azon tájékoztatják a konfirmációra készülőköt bizonyos időpontokról, hívják meg őket külön istentiszteletre vagy más egyházközségi programra.

De mi történik akkor, ha nem csupán információterjesztésre használom a Facebookot, hanem összekeverem a valódi élettel, ahogyan üzenőfalamat is az otthoni lakószobával? Ekkor annak, amit a hétköznapi napokban teszek, már csak akkor van értelme, ha arról üzenetet hagyok az üzenőfalamon. Ez esetben idővel olyan életkrónika keletkezik, amelyből sosem vész veszendőbe semmi. Kegyelem vagy megbocsátás nélküli krónika ez. Rendszeresen csodálkozom, hogy 400 Facebook-ismerősöm közül többen is naponta közlik a többiekkel, mikor mennek aludni, mennyit ittak a hétvégén, vagy mire készülnek örömmel. Régebben az emberek imádságába foglalták az efféle közleményeket.

A ZSIDÓSÁGBAN ÉS A KERESZTÉNYSÉGBEN létezik az elképzelés „az élet könyvéről”, amelybe Isten beírja minden neki tetsző ember nevét (többek között 2Móz 32,32; Zsolt 69,28; Jel 3,5). A Facebook alapján véve az efféle életarchívum iránti vágyakozást csillapítja – azt a vágyat, hogy semmi se menjen veszendőbe, ami az életemet alkotja.

Mit jelenthet ez a Facebookkal való egyházi bánásmódot illetően? A magam számára elsősorban azt a következtetést jelenti, hogy senki se vegye félvállról a dolgot, és ne bélyegezze meg felszínes divatként a Facebookot. Mert a lényegét tekintve minden közösségi formában arról van szó – akár virtuálisan, akár valóságosan –, ami engem emberré tesz, nevezetesen vágyakozásom arra a személyre, akitől valamiféle feloldozást remélek az életemre.

Ha a Facebook olyan hely, ahol emberek ezt a másik személyt keresik, akkor egyházként hogyan tartatnánk magunkat távol ettől? Mivel az ARD-televízió egyik vasárnapi műsorának (Wort zum Sonntag/Vasárnapi ige) műsorvezetője vagyok, igen sok Facebook-kérdést kapok olyan emberektől, akiket egyáltalán nem ismerek. „Barátságban akarnak lenni” velem, és aztán elvárják tőlem, hogy a Facebookon lelkesítőként megszólítható legyek számukra. Megtanultam, hogy a vágyakozás Istenre ma éppoly erősen van jelen, mint a korábbi időkben. Mindazonáltal úgy tűnik, hogy az egyház mint intézmény már egyáltalán nem az a hely, ahová az emberek hitbéli kérdéseikkel fordulnak. Ezért aztán Facebook-lelkesítőjüket használják föl arra, hogy éjjel-nappal kérdéseket tegyenek föl neki Istenről és a világról; én viszont arra használom Facebook-üzenőfalamat, hogy keresztény gondolatokat helyezzek el korunk valamely aktuális témájában, vagy egyszerűen csak olyan kérdéseket tegyek föl, mint ez: „Miről álmodjunk?” A kommentárok sokfélék, és szinte mindig mélyen szántóak.

Ez azt mutatja számomra, hogy milyen nagy az éhség szellemi táplálékra. Mark Zuckerberg a világtörténelem legnagyobb életarchívumát akarja megteremteni. 800 millió híve már van. De közben megfelekedik arról, hogy nem elég egy semleges fórumot rendelkezésre bocsátani. Ha ugyanis nyitva marad a kérdés, hogy miért fedjem fel ott az életemet, akkor csak idő kérdése, hogy egyre több ember vonuljon vissza ebből a virtuális térből, mert az ottani társalgás egyszerűen túlságosan üressé válik majd számukra.

Világszerte 2,26 milliárdan vagyunk keresztények. Használjuk tehát a Facebookot, hogy tartalminkat és üzeneteinket eljuttassuk az emberekhez! Így tudjuk világossá tenni: Létezik valaki, aki annak az embernek tekint téged, aki vagy. Mert eleve beírta könyvébe a nevedet. Ehhez nincs szükség üzenőfali bejegyzésekre. A mi dolgunk, hogy vonzóbbá tegyük a földi életet. Ennek egyik eszközét adta a kezünkbe Mark Zuckerberg.

Nora Steen

Nora Steen lelkesítő Hildesheimben, és évente hatszor az ARD említett adásának vezetője.

Forrás: Junge Kirche 2012/1

